

kasse, saa har den væsentlig det Formaal at skaffe fuldt betryggende Sikkerhed for de indskudte Penge — deri er jeg enig med den ærede Minister, at det maa være Hovedformaalet, — men saaledes som Udviklingen er gaaet for sig til Held for Produktionen, ere vi nu komne dertil, at Sparekasserne tillige maa være Laanekasser, og vilde vi foretage os Noget, som gjorde et væsentligt Indgreb i sidste Henseende, tror jeg, at vi vilde sætte Produktionen her i Landet. Deraf følger naturligvis, at jeg kommer i Modstrid med den sidste ærede Taler med Hensyn til Oprettelsen af en Statsparekasse. Jeg tror, at en saadan er underkastet fuldt saa store Svingninger som de private Sparekasser. Det er jo bekendt, at i saa Lande har Sparekasseseinstitutionen udviklet sig saa frit som her i Danmark. Saavidt jeg veed, er der kun eet Land i Europa, hvor den har bestaaet under lignende Forhold som i Danmark, nemlig Schweiz, og det er ogsaa det Land, hvor næst Danmark den største Andel i Sparekasserne falder pr. Individ. I alt Fald har jeg for ikke lang Tid siden set dette blive gjort gjældende af en tydsk Forfatter, medens jeg selvfølgelig ikke kan indstaa for Rigtigheden deraf. Lager man derimod andre Lande, hvor man gjerne har ønsket Sparekasseseinstitutionen fremmet for at faae en almindelig Sparfæmmedighed indført, og hvor man ved Subvention fra Statens Side har søgt at fremme Institutionen f. Ex. Frankrig, saa har den der aldrig naaet den Udvikling som i Danmark og Schweiz. Man har der, idet man har villet støtte Sparekasserne, grebet ind paa forskjellige Maade og navnlig bestemt, at, naar et Beløb gik ud over en vis Størrelse, maatte det ikke indskrives i en Sparekasse. Jeg tror, at, naar Staten saaledes blander sig for meget ind i Sparekassernes Forhold, vil det have til Følge, at de underkastes langt større Svingninger end de, der nu finde Sted. Det er jo en bekendt Sag, at, saalænge vore Sparekasser have bestaaet, have de aldrig svigtet Lilliden og aldrig bedraget Nogen for en Øre. Det har ikke saa lidt at sige, thi vi maa ikke glemme, at i saa Nar, kan jeg gjerne sige, have vi undergaaet store politiske og økonomiske Kriser. Tag f. Ex. 1848, — det ville Alle indrømme var en Tid, som maatte have Indflydelse paa en Institution som Sparekasserne, og det viste sig ogsaa her i Kongeriget, idet de her i Danmark havde en Tilbagegang i 1848—49 af 15 pCt. Nu er der et mærkeligt Forhold — og jeg kommer frem dermed i Anledning af den sidste ærede Talers Ytringer om en Statsparekasse — der er et mærkeligt Forhold, som viser det Uheldige ved Statsparekasser. Det viser sig nemlig, at omtrent i det samme Forhold, hvori Sparekasserne have været interesserede i offentlige Penge, i samme Grad have de havt Tilbagegang. Her i Kongeriget indstode paa den nævnte Tid 13,4 pCt. i offent-

lige Papirer, medens 71,4 pCt. vare ublaante til private Interessenter og 15,2 pCt. vare anbragte paa anden Maade, væsentlig ogsaa privat, og her var en Tilbagegang af 15 pCt. Se vi derimod hen til Slesvig, saa finde vi, at dette blev uberrørt af Krisen, uagtet Krigen førtes der. Sparekasserne i Slesvig vare kun interesserede i Statens offentlige Papirer med ca. 4 pCt., hvorimod Restbeløbet var ublaant til Private. Holsten, som stod langt heldigere, og som næsten slet ikke var indviklet i Statspapirer, havde en Fremgang i disse Nar af 5,5 pCt., saavidt jeg erindrer; medens Sparekasserne der havde indstaaende i offentlige Papirer 1,2 pCt., havde de af det Øvrige ublaant til Private 91 pCt.; Resten var anbragt paa anden Maade, væsentlig vistnok ogsaa hos Private. Dette synes at bevise det Modsatte af, hvad det ærede Medlem for Aalborg Amts 2den Valgtreds (Suel) tilraadede, nemlig at vi skulle søge at faae en Statsparekasse. Dette var nu en politisk Krise. Tage vi den økonomiske Krise i 1857, ville vi væsentlig se det samme Forhold, at der i samme Forhold, som Sparekasserne stode i Forhold til Statspapirer, var Tilbagegang med Hensyn til det i Sparekasserne i Danmark indstaaende Beløb; jeg tager det daværende Danmark, altsaa Hertugdømmerne med. I Kongeriget havde vi den største Tilbagegang nemlig 7,1 pCt.; i offentlige Statspapirer havde vore Sparekasser anbragt ca. 15 pCt., hvorimod den øvrige Del væsentlig var ublaant til Private. I Slesvig var der en Tilbagegang af 0,5 pCt.; men den Gang havde man noget mere end i 1848 anbragt i Statspapirer, nemlig ca. 10 pCt., og derfor synes der at have været en lille Smule Tilbagegang. Derimod var der i Holsten en Fremgang af 4,42 pCt. men der var kun anbragt 2,9 pCt. i Statspapirer, medens 91 pCt. vare laante til Private, og Resten var anbragt paa anden Maade. Jeg ansværer disse Tal mod den øste, ogsaa her i Salen, fremkomne Tanke, at Statskassen skal være Lægedom for Alt, ogsaa for Sparekasserne. Jeg tror, at det er en Feil, og saa længe det ikke viser sig, at Sparekasserne have svigtet den Lillid, som de maa have hos Interessenterne, tror jeg ikke, at Regjeringen eller Rigsdagen bør gribe forstyrrende ind i deres Forhold her i Danmark. Det er i alt Fald min Opfattelse. Ser jeg paa Forslaget, som det foreligger, vil Enhver efter de almindelige Udtalelser, jeg har tilladt mig at fremsætte, nok forstaa, at jeg nødig vil, at Staten griber ind i Sparekassernes Forretningssang og Virksomhed i det Hele. Jeg deler nemlig Forslaget i to Dele, den Del, der angaar Forretningssangen og Virksomheden, og den Del, som angaar Kontrolten. Altsaa alt det af Forslaget, der vedrører Forretningssangen og Virksomheden, er jeg en Modstander af. Jeg skal senere komme tilbage til, at jeg er tilbøjelig til at tro, at det vil være heldigt, at der udøves en stærkere Kontrol end